

รูปแบบการบริหารจัดการตามหลักสัปปุริสธรรม 7
ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7
AN ADMINISTRATION BASED ON THE SEVEN PRINCIPLES OF
SAPPURISADHAMMAS MODEL THE GENERAL EDUCATION
SECTION OF PHRAPARIYATTIDHAMMA SCHOOLS AREA 7

¹พระครูวินัยธรวรวุฒิ เทชธมโม (เฮียงเทีย),

²เอกราช โขจิตพิมานเวช และ ³ประจิตร มหาหิง

¹Phrakhruwinaithon Worawuth Techathammo(Hainghia),

²Ekkarach Kositpimanwet and ³Prachitr Mahahing

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

¹worawuth2018@gmail.com

Received : May 1, 2022; Revised : May 28, 2022; Accepted : June 30, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และ
ความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต
7 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของโรงเรียนพระปริยัติ
ธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 3) เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารจัดการตามหลักสัปปุริส
ธรรม 7 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 การวิจัยวิธีวิทยาแบบผสม
ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย
แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบกึ่งโครงสร้าง และแบบประเมินความเหมาะสม ความ
เป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร
สถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 175 รูป/คน สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย
ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และ

¹ อาจารย์ ดร.สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

² อาจารย์ ดร.สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

³ รองศาสตราจารย์ ดร.สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

ความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 มีค่าเฉลี่ยของสภาพที่พึงประสงค์สูงกว่าสภาพปัจจุบันในทุกด้านและทุกประเด็น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อเรียงลำดับตามความสำคัญของความต้องการจำเป็น เร่งด่วนที่ต้องได้รับการพัฒนามาก่อน ซึ่งพิจารณาจากค่า PNI ได้ดังนี้ (1)ด้านการบริหารบุคคล ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 (2)ด้านการบริหารทั่วไปตามหลักสัปปุริสธรรม 7 (3)ด้านการบริหารงบประมาณตามหลักสัปปุริสธรรม 7 (4) ด้านการบริหารวิชาการตามหลักสัปปุริสธรรม 7 2) ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 ควรประกอบด้วย หลักสัปปุริสธรรม 7 คือ (1) หลักธัมมัญญตา (รู้จักเหตุ) (2) หลักอรรถัญญตา (รู้จักผล) (3)หลักอัตตัญญตา (รู้จักตน) 4)หลักมัตตัญญตา 5)หลักกาลัญญตา (รู้จักกาล) (6)หลักปริสัญญตา (รู้จักชุมชน) (7)หลักบุคคลัญญตา (รู้จักบุคคล) 3) ผลการประเมินรูปแบบการบริหารจัดการตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 พบว่า มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และ ความเป็นประโยชน์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาได้จริง

คำสำคัญ: รูปแบบการบริหารจัดการ, หลักสัปปุริสธรรม 7, โรงเรียนพระปริยัติธรรม

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study the current condition, desirable conditions, and needs of the administration of Phrapariyattidhamma Schools, General Education, Area 7; 2) to develop an administrative model according to the Seven Sappurisadhamma of Phrapariyattidhamma Schools, General Education, Area 7; 3) to assess the administrative model as mentioned. This study was carried out by means of mixed-method research between quantitative and qualitative research. The research instruments consisted of a questionnaire, a semi-structured interview form, and the model's suitability, feasibility, and usefulness assessment form. The sample group consisted of 175 school administrators and teachers in quantitative research. The statistics used were: Frequency, Percentage, Mean and Standard Deviation. The research results were as follows: 1) The current condition, desirable conditions, and needs of the administration of the Phrapariyattidhamma Schools above: the mean value of the desirable conditions was higher than the current condition in all aspects and issues. The overall mean was statistically rated at the highest level. Sorted in order of importance of the needs based on the determination from the PNI values were as follows: (1) personnel administration according to the Seven Sappurisadhamma; (2) general administration according to the Seven Sappurisadhamma; (3) budget administration according to the Seven Sappurisadhamma; (4) academic administration according to the

Seven Sappurisadhamma. 2) The result of the development of the administrative model according to the Seven Sappurisadhamma of the Phrapariyattidhamma Schools, as mentioned, suggested that the model should consist of (1) Dhammaññutā (knowing the law); (2) Atthaññutā (knowing the purpose), (3) Attaññutā (knowing oneself), (4) Mattaññutā (moderation); (5) Kālāññuta (knowing the proper time); (6) Parisaññutā (knowing the society); (7) Puggalaññutā (knowing the individual). 3) From the assessment results of the administrative model according to the Seven Sappurisadhamma of Phrapariyattidhamma Schools, General Education, Area 7, it was found that the model's suitability, feasibility, and usefulness were overall rated at a high level. This model indeed can be used in the actual development.

Keywords: The Manage Administrative Model, Sapphurisatham 7, Phrapariyattidhamma School

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และ(ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 มาตรา 4 ได้กำหนดว่าการศึกษาคือกระบวนการเรียนรู้หรือความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสื่อสารทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์ จรรโลง ความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมสังคม การเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และได้กำหนดสถานศึกษาคือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย โรงเรียน ศูนย์การเรียนรู้ วิทยาลัย สถาบัน มหาวิทยาลัย หน่วยงานการศึกษา หรือหน่วยงานอื่นของรัฐหรือเอกชน ที่มีอำนาจหน้าที่หรือวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา เอกราช โฆสิตพิมานเวช (2561) ความมุ่งหมายและหลักการของการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้ง ร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข สถานศึกษาเป็นสถาบันทางการศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญที่สามารถพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ได้ทุกด้านโดยการกำกับดูแลและประสานให้สถาบันที่ผลิตและพัฒนาครูรวมทั้งบุคคลทางการศึกษาให้มีความพร้อมเข้มแข็ง ในการเตรียมบุคคลใหม่และพัฒนาบุคคลทางการศึกษาอย่างเพียงพอและต่อเนื่อง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (2542)

การบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ เป็นการศึกษาในรูปแบบหนึ่งของคณะสงฆ์ พระสาย แวงคำ (2547) ที่รัฐกำหนดให้มีขึ้นตามความประสงค์ของคณะสงฆ์ ได้ประกาศใช้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ

ว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2514 และปัจจุบันกระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ พ.ศ.2535 ซึ่งมีมูลเหตุมาจากการจัดตั้งโรงเรียนบาลีมัธยมศึกษาและบาลีวิสามัญศึกษานักเรียนวัด โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้การศึกษาในโรงเรียนดังกล่าวเป็นประโยชน์ ต่อศาสนจักรและบ้านเมือง กล่าวคือ ทางฝ่ายศาสนจักร ก็จะได้ศาสนทายาทที่ดี มีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมอันสมควรและสืบอายุพระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรืองต่อไป และถ้าหากพระภิกษุสามเณรเหล่านี้ ลาสิกขาบทไปแล้วก็สามารถเข้าศึกษาต่อในสถานศึกษาของรัฐได้หรือรับราชการก็สร้างประโยชน์ให้ก้าวหน้าแก่ตนเองและบ้านเมืองต่อไปด้วยเช่นกัน ทำให้โรงเรียนพระปริยัติธรรมมีพระภิกษุสามเณรเข้ามาศึกษามากขึ้นเรื่อย ๆ ตามลำดับ ทำให้พระภิกษุสามเณรได้มีโอกาสศึกษาสายสามัญ ตามหลักสูตรการทรวงศึกษาธิการ ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นหลักสูตรที่ใช้ในการศึกษาวิชาพระปริยัติธรรมควบคู่กับวิชาสามัญ การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ มีลักษณะการบริหารโดยสภาการศึกษาคณะสงฆ์เป็นองค์การหลักที่ควบคุมส่งเสริมการจัดการศึกษาโดยตรง นอกจากนั้นก็ให้อยู่ในความดูแลของสำนักงานพุทธศาสนาประจำจังหวัด ส่วนการบริหารโรงเรียนให้อยู่ในการปกครองของคณะสงฆ์ตามลำดับ โดยมีเจ้าอาวาสเป็นเจ้าสำนักเรียนแต่ละโรงเรียน และเป็นผู้บริหารพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในแต่ละวัด

การบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 มีทั้งหมด 3 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน 6 โรงเรียน จังหวัดเลย จำนวน 15 โรงเรียน และจังหวัดขอนแก่น จำนวน 23 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น จำนวน 44 โรงเรียน การบริหารงานในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 มีการบริหารงานทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานงบประมาณ และด้านการบริหารงานทั่วไป สำนักเขตการศึกษาโรงเรียน พระปริยัติธรรม เขต 7 (2564) ปัจจุบันการบริหารและการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร รวมไปถึง การสรรหาและคัดเลือกบุคลากรเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ก็ค่อนข้างยาก ไม่สามารถจูงใจให้คนที่มีความสามารถมาสมัครเข้าทำงานได้ และปัญหาการบริหารงานในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ยังมีปัญหาให้ต้องแก้ไขหลายประการ เช่น ผู้บริหารในโรงเรียนยังขาดความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการโรงเรียนเพราะผู้บริหารส่วนใหญ่จะเป็นพระภิกษุสงฆ์ที่ยังขาดความเชี่ยวชาญในการบริหารจัดการโรงเรียน ครูผู้สอนยังขาดความรู้ความชำนาญในปฏิบัติหน้าที่ ทำให้การพัฒนาหลักสูตร การประเมินผลการบริหารงาน การผลิตสื่อต่าง ๆ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น (2564) รวมถึงปัญหาที่พบ ในการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในปัจจุบัน ที่ได้กล่าวไว้ในข้างต้นด้วย ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร หลักธรรมทางพุทธศาสนาที่ผู้บริหารควรมีในการบริหารงานนั้น อันประกอบด้วยหลักสัปปุริสธรรม 7 ซึ่งเป็นหลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับการปกครอง และการ

ดูแลคนที่เป็นธรรมควรมีไว้เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ และกำกับความประพฤติ ความสามัคคี ก็จะเกิดขึ้น บุคลากรก็จะหันมาร่วมมือกันพัฒนา และยึดประโยชน์ของส่วนรวมเป็นที่ตั้ง เพื่อพัฒนาประเทศชาติต่อไป ซึ่งการนำหลักสัปปุริสธรรม 7 มาประยุกต์ใช้ในการบริหารจะมีความสัมพันธ์และเกิดประโยชน์ มีคุณค่าต่อการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม เพิ่มมากขึ้น

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา คือผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ยังขาดหลักธรรมและการบริหาร ที่จะนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จ รวมไปถึงยังขาดการพัฒนาความรู้ทางด้านการบริหารสถานศึกษาเท่าที่ควร การพัฒนานวัตกรรมการสอนและนวัตกรรมการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เพื่อให้ผู้บริหารมีการบูรณาการหลักธรรมมาใช้ในการบริหาร ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษา รูปแบบการบริหารจัดการตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 ซึ่งมีองค์ประกอบที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าจากแนวคิดและทฤษฎี วารสาร วรรณกรรม งานวิจัย เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7
3. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารจัดการตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพดำเนินการวิจัย 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7

ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 สร้างแบบสัมภาษณ์ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการสัมภาษณ์ คือ ผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ

ศึกษา จำนวน 5 รูป/คน เป็นการเลือกแบบเจาะจง ที่มีผลงานเด่นเป็นประจักษ์ด้านการบริหาร โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นคำถามเกี่ยวกับร่างรูปแบบการบริหารจัดการ ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7

ระยะที่ 3 ประเมินรูปแบบการบริหารจัดการตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 ประเมินรูปแบบการบริหารจัดการตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 เกี่ยวกับความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย Stakeholder โดยผู้วิจัยจัดทำแบบประเมินตรวจสอบ ยืนยัน

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณของการบริหารจัดการตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 ปรากฏดังนี้

สภาพปัจจุบัน ของการบริหารจัดการตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง และรายด้านมีการปฏิบัติในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีการปฏิบัติในระดับสูงสุด คือ ด้านการบริหารวิชาการตามหลักสัปปุริสธรรม 7 รองลงมาคือ ด้านการบริหารทั่วไปตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ตามลำดับและน้อยที่สุด คือ ด้านการบริหารบุคคลตามหลักสัปปุริสธรรม 7

ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด และรายด้านมีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีการปฏิบัติในระดับสูงสุดคือ ด้านการบริหารทั่วไปตามหลักสัปปุริสธรรม 7 รองลงมาคือ ด้านการบริหารวิชาการตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ตามลำดับและน้อยที่สุด คือ ด้านการบริหารงบประมาณตามหลักสัปปุริสธรรม 7

เมื่อเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น โดยการระบุความต้องการจำเป็นที่มีความสำคัญมากที่สุด และมีความเร่งด่วนที่ต้องได้รับการพัฒนามาก่อน พบว่า คือ ด้านการบริหารบุคคลตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ที่ต้องได้รับการพัฒนามาก่อนเป็นอันดับ 1 รองลงมา คือ ด้านการบริหารทั่วไปตามหลักสัปปุริสธรรม 7 และด้านน้อยที่สุด คือ ด้านการบริหารวิชาการตามหลักสัปปุริสธรรม 7

2. ผลการวิเคราะห์เชิงคุณภาพของการบริหารจัดการตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7

1) ด้านการบริหารงานวิชาการตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการวางแผนจัดลำดับความสำคัญของงานอย่างเหมาะสม วิเคราะห์สาเหตุของปัญหาอย่างเป็นเหตุเป็นผล ในการจัดทำหลักสูตร การวางแผน การกำหนดวิสัยทัศน์ และวัตถุประสงค์ต่าง ๆ รวมไปถึงการนิเทศติดตามผลการปฏิบัติงานของครูและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน แล้วนำผลการนิเทศติดตามมาแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น รวมถึงการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ และส่งเสริมให้การบริหารงานฝ่ายวิชาการมีการบริหารที่สอดคล้องกับการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ

2) ด้านการบริหารงานบุคคลตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ผู้บริหารควรรู้จักกฎเกณฑ์และการคาดการณ์ถึงผลการบริหารงานบุคคลในด้าน การวางแผนงานบุคคล การพัฒนาบุคคล และการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคคล การจัดบุคคลเข้าปฏิบัติงาน โดยยึดกฎระเบียบและความถูกต้อง เป็นหลัก ควรเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นการบริหารงานบุคคล ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล และเปิดโอกาสให้ศึกษาหาความรู้และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ รวมถึงจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมให้แก่ครูและบุคลากรในโรงเรียน

3) ด้านการบริหารงานงบประมาณตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ผู้บริหารรู้จักความพอเหมาะพอดี ในการบริหารงบประมาณ เพราะการสนับสนุนจากภาครัฐนั้นไม่เพียงพอต่อการบริหารจัดการในโรงเรียน จึงควรพิจารณาอย่างรอบครอบในการบริหารทางด้านการเงิน และควรส่งเสริม สนับสนุนเกี่ยวกับสวัสดิการ และการบริการด้านสุขภาพให้กับบุคลากร เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของครูและบุคลากรของโรงเรียน เพราะเงินเดือนที่ได้รับจากทางโรงเรียนนั้นได้น้อย เนื่องจากงบประมาณที่ให้น้อย การจัดสรรงบประมาณเกี่ยวกับเงินเดือนของครูจึงน้อยตาม

4) ด้านการบริหารงานทั่วไปตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนควรวิเคราะห์หาเหตุของสถานการณ์ มีการวางแผนการดำเนินงานเพื่อให้การทำหน้าที่บรรลุผลสำเร็จ การบริหารจัดการในองค์กร ผู้บริหารจำเป็นต้องพิจารณาข้อเท็จจริงอย่างถูกต้อง เพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์กรให้มีประสิทธิภาพ เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา นำภูมิปัญญา แหล่งเรียนรู้ และวิทยาการในชุมชนมาจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา และส่งเสริม สนับสนุนให้ครูและนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนและชุมชนที่จัดขึ้น พัฒนาแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียนเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงการบริหารจัดการเรียนการสอนใน ยุค New normal รวมถึงควรมีการประชาสัมพันธ์และสร้างเครือข่ายชุมชนในการจัดโครงการที่เกี่ยวกับกิจกรรม เช่น โครงการปฏิบัติธรรมประจำปี โครงการบวชนเณรดูร้อน เป็นต้น

3. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารจัดการตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 พบว่า การประเมินชื่อรูปแบบ, การประเมิน

วัตถุประสงค์ หลักการ, แนวคิดรูปแบบการบริหารตามหลักสัปปุริสธรรม 7, ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด คือความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของโรงเรียน พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 มีประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ด้านการบริหารบุคคลตามหลักสัปปุริสธรรม 7 สถานศึกษาเก็บรวบรวม ผลการประเมินการปฏิบัติงานของบุคลากรไว้อย่างเป็นระบบ เสนอแนะแนวทางการแก้ไข ปัญหาให้กับครูอย่างเหมาะสม มีการบริหารจัดการงานบุคคลให้ได้รับความเป็นธรรม เปิด โอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงานด้วยความ เป็นธรรม และมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่โดยไม่ละทิ้งหน้าที่ทางราชการ เอาใจใส่ติดตามผล การปฏิบัติงานทุกระยะเพื่อให้งานเสร็จตรงตามเวลาและเรียบร้อย ส่งเสริมบุคลากรให้เข้า อบรม ศึกษาต่อเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถ และเพิ่มพูนคุณวุฒิที่สูงขึ้นไปอย่างเป็นธรรม ครูแสดงความคิดเห็นต่อการบริหารงานในแต่ละสายงาน เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมใน การแสดงความคิดเห็นได้อย่างเท่าเทียมกันทุกฝ่าย ผู้บริหารสถานศึกษาเข้าใจและยอมรับ ความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูปลัดจักรพันธ์ ปญฺาโร (2559) เรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนก สามัญศึกษา” ผลการวิจัย พบว่า 1. สภาพการบริหารงานโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนก สามัญศึกษา รวม 4 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สภาพการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการบริหารงานบุคคล รองลงมาคือด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหาร งบประมาณ และด้านการบริหารงานทั่วไป 2. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ ในการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ประกอบด้วย 1) มีการกำหนด วิสัยทัศน์ พันธกิจและยุทธศาสตร์ในการพัฒนาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อย่างเป็นระบบ 2) มีการถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจและประสบการณ์ให้กันภายในระหว่าง บุคลากรของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา 3) มีกลไกในการส่งเสริมการทำงาน ร่วมกันที่เป็นระบบ 4) ผู้บริหารมีภาวะความเป็นผู้นำสูง 5) บุคลากรในโรงเรียนพระปริยัติ ธรรม แผนกสามัญศึกษา มีความรู้ความสามารถและมีความรับผิดชอบ 6) มีการรับฟังความ คิดเห็นจากทุกฝ่าย 7) การบริหารที่มีความคล่องตัว 8) มีความเพียงพอของงบประมาณ 9) มี การติดตามและประเมินผลโครงการดังกล่าวอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง 3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อ ความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ประกอบด้วย 1) การ

นำวิสัยทัศน์ พันธกิจ และยุทธศาสตร์ในการพัฒนาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาไปปฏิบัติจริง 2) การให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในทุกระดับโครงการเพื่อความเป็นเอกภาพ 3) มีการร่วมมือกันทำงานอย่างใกล้ชิด 4) มีการติดตามและประเมินผลอย่างใกล้ชิด และต่อเนื่อง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วันทนา เนาว์วัน (2557) เรื่อง “การพัฒนาภาวะผู้นำตามหลักพุทธธรรมของบุคลากร โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษากลุ่ม 3” ผลการศึกษาพบว่า สภาพปัญหาทั่วไปและคุณลักษณะภาวะผู้นำของบุคลากรโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 3 1) ด้านบุคลากร พบว่าบุคลากรขาดความมั่นคงในวิชาชีพครู สวัสดิการ ไม่เท่าเทียมบุคลากรภาครัฐ อัตราการเข้าออกบ่อยทำให้ขาดความต่อเนื่องในการปฏิบัติงาน 2) ด้านงบประมาณ งบประมาณหลักของโรงเรียนมาจากค่างบอุดหนุนเฉลี่ยรายหัวต่อนักเรียน เมื่อนักเรียนมีจำนวนน้อยจึงทำให้มีงบประมาณหมุนเวียนน้อย ซึ่งเป็นปัญหาอุปสรรคในการบริหารจัดการ และ 3) ด้านการบริหารงานของผู้บริหาร ผู้บริหารหลักคือเจ้าอาวาสแม้จะมีคณะกรรมการบริหาร มีภารกิจสูงมาก จึงทำให้การบริหารขาดความคล่องตัว และคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม พบว่า มีความเสียสละ ความเอื้อเฟื้อ เมตตา กรุณา มีวิสัยทัศน์ มีมนุษยสัมพันธ์ มีความรับผิดชอบ ความทุ่มเทในการทำงาน และการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูศรีสุธรรมนิวิฐ (ธานี สุขโชโต)(2560) เรื่อง “กระบวนการการบริหารงานบุคคลของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยตามหลักพุทธบริหารการศึกษา” ผลการวิจัย พบว่า 1. สภาพการบริหารงานบุคคลของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ การให้ได้มาซึ่งบุคลากร การบำรุงรักษาบุคลากร การพัฒนาบุคลากรและ การให้บุคลากรพ้นจากงาน โดยภาพรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก ซึ่งด้านการให้ได้มาซึ่งบุคลากร ผู้บริหารมีความรู้ ความเข้าใจในหลักการบริหารจัดการ การวางแผน และแนวทางการบริหารงานบุคคลที่เกี่ยวข้อง ด้านการบำรุงรักษาบุคลากร ผู้บริหารเผยแพร่ผลพิจารณาความดีความชอบและสวัสดิการต่างๆ ของบุคลากรอย่างโปร่งใส ด้านการพัฒนาบุคลากร การมีส่วนร่วมช่วยในการบริหารงานบุคคลให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ส่วนด้านการให้บุคลากรพ้นจากงานควรจะใส่ใจในปัญหาการบริหารจัดการ การกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา และเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง รวมทั้งความกล้าที่จะยอมรับผลดีและผลเสียจากกระทำของตนเอง 2. การพัฒนาการบริหารงานบุคคลของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในทั้ง 4 ด้าน โดยมีการวางแผนงานบุคลากร แล้วนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ในการบริหารบุคลากรให้ดียิ่งขึ้น โดยนำหลักสัปปุริสธรรม 7 เพื่อประยุกต์ใช้ในด้าน การให้ได้มาซึ่งบุคลากร ใช้หลักพรหมวิหาร 4 มาประยุกต์ใช้ในด้าน การบำรุงรักษาบุคลากร ใช้หลักอิทธิบาท 4 มาประยุกต์ใช้ในด้าน การพัฒนาบุคลากร และใช้หลักธรรมมาภิบาล มาประยุกต์ใช้ในด้าน การให้บุคลากรพ้นจากงาน 3. กระบวนการบริหารงานบุคคลของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยมีกระบวนการในการบริหาร

ดังต่อไปนี้ ด้านการให้ได้มาซึ่งบุคลากร มีกระบวนการการบริหาร ดังนี้ คือ การสรรหา คุณสมบัติ การดำเนินการ การดำรงตำแหน่ง การแต่งตั้ง และการบรรจุ ด้านการบำรุงรักษาบุคลากร มีกระบวนการการบริหาร ดังนี้ คือ การสร้างความตระหนัก การสร้างค่านิยมและการวางแผนกลยุทธ์ ด้านการพัฒนาบุคลากร มีกระบวนการการบริหาร ดังนี้ คือ การศึกษาการฝึกอบรม การดูงาน งานวิจัย งานวิชาการ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ส่วนด้านการให้บุคลากรพ้นจากงาน มีกระบวนการการบริหารงานบุคคล ดังนี้ คือ ให้ลาออก ลดจำนวนพนักงาน ปลดเกษียณเลิกจ้าง และพ้นจากตำแหน่ง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาอนันท์ ขวนาภิภู (แสนแป้) (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะหลักของบุคลากรตามหลักพุทธธรรม ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา” ผลการวิจัย พบว่า สภาพสมรรถนะหลักของบุคลากรของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาทั้ง 5 ด้านมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเรียงจากมากไปหาน้อย คือ 1) ด้านการทำงานเป็นทีม 2) ด้านคุณธรรมและจริยธรรม 3) ด้านการบริการที่ดี 4) ด้านการพัฒนาตนเอง และ 5) ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ตามลำดับปัญหาที่พบ ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์บุคลากรขาดสมรรถนะเกี่ยวกับเรื่องการวางแผน และการวิเคราะห์แผนการปฏิบัติงาน ไม่มีการติดตามผลการทำงานอย่างต่อเนื่อง ด้านการบริการที่ดี ขาดสมรรถนะคือการสื่อสารและประสานงานที่ดีของผู้รับบริการ ด้านการพัฒนาตนเอง บุคลากรทำหน้าที่การทำงานหลายด้าน ด้านคุณธรรมและจริยธรรมบุคลากรขาดสมรรถนะอันเกี่ยวกับระเบียบวินัยในการทำงาน และด้านการทำงานเป็นทีมขาดสมรรถนะเกี่ยวกับการสร้างเครือข่ายการทำงานกับองค์กรอื่น

2. ด้านการบริหารทั่วไปตามหลักสัปบุริสธรรม 7 ผู้บริหารเข้าใจประเพณีและวัฒนธรรม ผู้บริหารสถานศึกษารู้และเข้าใจสภาพแวดล้อมในชุมชนที่สถานศึกษาตั้งอยู่ รวมถึงส่งเสริม สนับสนุนให้ครูหรือผู้ได้บังคับบัญชาและนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ และบริหารงานตรงตามเวลาที่กำหนดไว้ในแผนการปฏิบัติงาน รวมถึงให้ความช่วยเหลือชุมชนในโอกาสต่างๆ เช่น กิจกรรมตามประเพณีท้องถิ่น อยู่เสมอ อนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูโกศลอรธกิจ (2559) เรื่อง “รูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในจังหวัดนครศรีธรรมราช ตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท” ผลการวิจัย พบว่า 1) ด้านการบริหารงานทั่วไป บุคลากรด้วยสัปบุริสธรรม 7 ข้อที่ว่าด้วยการรู้จักเหตุ การรู้จักตน การรู้จักชุมชน การรู้จักประมาณ และการรู้จักผลทำให้มีการทำงานไม่ซ้ำซ้อน มีการวางแผน มีเป้าหมายในการทำงานที่ชัดเจน ผลงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น 2) ด้านการบริหารวิชาการ บุคลากรด้วยสัปบุริสธรรม 7 ข้อที่ว่าด้วยการรู้จักเหตุ การรู้จักผล และการรู้จักตน ทำให้สามารถวางแผนงานการจัดการเรียนการสอน มีการพัฒนาทักษะทางวิชาการ มีผลให้บรรลุเป้าหมายทางการศึกษา 3) ด้านบริหารงานบุคคล บุคลากรด้วยสัปบุริสธรรม 7 ข้อที่ว่าด้วยการรู้จัก

เหตุ การรู้จักผลการรู้จักตน และการรู้จักบุคคลทำให้สามารถใช้คนให้ตรงกับงาน และวางแผนในการพัฒนาบุคลากรเพื่อให้มีศักยภาพในการทำงานสูงขึ้น 4) ด้านบริหารงานงบประมาณ บูรณาการด้วยสัปปุริสธรรม 7 ข้อที่ว่าด้วยการรู้จักเหตุ การรู้จักผลการรู้จักประมาณ และการรู้จักชุมชนทำให้มีการวางแผนในการใช้งบประมาณเกิดประโยชน์สูงสุด 4. องค์ความรู้ใหม่ที่ได้มาจากการวิจัย การบริหารงานโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาด้วยสัปปุริสธรรม 7 แล้วย่อมก่อให้เกิดการศรัทธา มีการพัฒนาและประชาสัมพันธ์สามารถนามาสร้างรูปแบบ “BDP” MODEL ได้แก่ B = Belief ศรัทธา D = Development การพัฒนา P = Public relations การประชาสัมพันธ์ คือ การบริหารงานเมื่อนาสัปปุริสธรรม 7 มาบูรณาการแล้ว เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานก่อให้เกิดผลสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

3. ด้านการบริหารงบประมาณตามหลักสัปปุริสธรรม 7 จัดสวัสดิการ การบริการด้านสุขภาพให้บุคลากรด้วยความเสมอภาคเท่าเทียมกัน ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูหรือผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติงานตามความรู้ความสามารถ จัดสวัสดิการให้ครูหรือผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างเท่าเทียมกัน พัฒนาและปรับเปลี่ยนแผนการบริหารงบประมาณให้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาภาณุวัฒน์ แสนคา และ สมชาย บุญศิริเกษ (2558) เรื่อง “การบริหารตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดลำปาง” ผลการวิจัย พบว่า สภาพการบริหารตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดลำปาง 7 ด้าน ในภาพรวม และรายด้านทุกด้านมีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติอยู่ใน ระดับมากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูง 3 อันดับแรก คือ ด้านอัตตัญญาตา : ความเป็นผู้รู้จักตน รองลงมา คือ ด้านปริสัญญตาตา : ความเป็นผู้รู้จักชุมชนและสังคม และด้านธัมมัญญาตา : ความเป็นผู้รู้จักเหตุ ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติต่ำกว่าด้านอื่น คือ ด้านมัตตัญญาตา : ความเป็นผู้รู้จักประมาณ สำหรับข้อเสนอแนะ แนวทางการบริหาร ได้แก่ ผู้บริหารควรประมาณขีดความสามารถขององค์กรให้ได้ว่าศักยภาพของบุคลากรในองค์กรมีกำลังแค่ไหน ในการจะทำกิจกรรมหรือโครงการสักอย่างหนึ่งผู้บริหารควรรู้จักประมาณตน ควรจะนำงบประมาณที่ส่วนกลางจัดสรรให้ไปใช้อย่างเหมาะสมผู้บริหารควรพิจารณาให้รู้จักประมาณในความเพียงพอขององค์กร การบริหารงบประมาณหรือการขยายกิจการและผู้บริหารไม่ควรใช้งบประมาณผิดวัตถุประสงค์เป็นไปตามแผนการใช้งบประมาณครบทุกด้าน และสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาปัญญา ปัญญาสิริ (ลักษณะจันทร์) (2557) เรื่อง “ประสิทธิผลการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 2” ผลการวิจัยพบว่า สภาพทั่วไปในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 2 ในปัจจุบัน พบว่า โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ได้รับการอุปถัมภ์งบประมาณจากภาครัฐในปริมาณที่น้อย ไม่เพียงพอต่อการพัฒนาครู ชาติ

งบประมาณในการจ้างอาจารย์สอน ทำให้อาจารย์สอนไม่เพียงพอ ในหนึ่งคนจำเป็นต้องสอนหลายวิชา ทำให้ไม่สามารถพัฒนาศักยภาพทางด้านวิชาการได้อย่างเต็มที่ อุปสรรคการเรียนการสอนที่ทันสมัยยังมีอยู่น้อย เมื่อเปรียบเทียบกับโรงเรียนขนาดใหญ่ๆ ที่ได้รับงบประมาณจำนวนมาก นอกจากนี้ในด้านภัตตาหารยังต้องอาศัยการบิณฑบาตและชาวบ้านให้การอุปถัมภ์ นอกจากนี้ยังพบว่า ในปัจจุบันโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มีจำนวนนักเรียนที่ลดน้อยลงกว่าเดิม สาเหตุหนึ่งเป็นเพราะว่านักเรียนขาดเป้าหมายและแรงจูงใจในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น สำหรับแนวทางแก้ไขปัญหานี้ควรจะมีการนิเทศระบบการเรียนการสอนและการให้ทุนพี่ที่จบการศึกษาสายปริยัติมาสร้างแรงบันดาลใจให้กับรุ่นน้อง ๆ แนะนำแนวทางในการดำเนินชีวิต การเรียนหนังสือให้ประสบผลสำเร็จ และการวางแผนในอนาคตอีกด้วย นอกจากนี้โรงเรียนยังจำเป็นต้องสร้างกิจกรรมที่น่าสนใจให้นักเรียนเพื่อดึงดูดให้นักเรียนได้สนใจการเรียนการสอน และเป็นการลดปริมาณจำนวนนักเรียนที่ออกกลางคันด้วย

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

ผู้บริหรันับว่าเป็นบุคคลที่มีความสัมพันธ์ต่อองค์กรอย่างมากเพราะเป็นผู้ชี้ขาดอนาคตของการดำเนินงานได้อย่างดี บทบาทและภารกิจของผู้บริหารคืองานหลักที่ผู้บริหารต้องปฏิบัติเพื่อความเจริญก้าวหน้าขององค์กร ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นได้ทั้งผู้บริหารและผู้นำในขณะเดียวกัน ส่วนผู้นำอาจไม่ใช่ผู้บริหาร แต่มีความสามารถในการนำหมู่คณะซึ่งอาจจะทำเพียงครั้งเดียว หรือบางครั้งบางคราว ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องพัฒนาตนเองให้เป็นทั้งผู้บริหารและผู้นำให้สามารถสร้างบรรยากาศทางวิชาการ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้น

เอกสารอ้างอิง

พระมหาปัญญา ปณาสิริ (ลักษณะจันทร์). (2557) *ประสิทธิผลการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 2*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,
พระครูปลัดจรรย์พันธ์ ปณฺธโร.(2559) *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,*

พระครูศรีสุธรรมนิวิฐ (ธานี สุขโขโต) (2560).กระบวนการการบริหารงานบุคคลของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยตามหลักพุทธบริหารการศึกษา”. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,

พระครูโกศลอรธกิจ.(2559) “รูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดนครศรีธรรมราช ตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท”. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย,

พระมหาภาณุวัฒน์ แสนคา และ สมชาย บุญศิริเกสซ์. (2558) “การบริหารตามหลักสัปปริสธรรม 7 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดลาปาง”. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏลาปาง,

พระมหาอานนท์ ชวนาภิฎ (แสนแป้). (2560) “รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะหลักของบุคลากรตามหลักพุทธธรรม ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา”. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,

โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น. (2563).รายงานประจำปี 2561. อ้างใน พระครูวินัยธรสุวรรณ สุวรรณโณ(เรืองเดช) และวิเชียร รุ้ยินยง. “แนวทางการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น”. วารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์ ปีที่ 4 ฉบับที่ (กรกฎาคม – ธันวาคม วันทนา เนาว์วัน. (2557) “การพัฒนาภาวะผู้นำตามหลักพุทธธรรมของบุคลากร โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษากลุ่ม 3”. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,

